REDACȚIUNEA;
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf.. Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger. EksteinBernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor.. pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 180. Brașov, Sâmbătă-Duminecă 17 (30) August 1908.

Societatea noastră teatrală la Oravița.

(Raport special telegrafic al „Gaz. Trans.")

Oravița-montană, *29 August n. orele 7·50 dimineața.* Precum v'am promis, m'am grăbit s'ajung la Oravița încă Joi. Pe drum am întâlnit pe mulți, cari aveau aceiași țintă, ca să asiste la serbările culturale ce le-au pregătit cu atâta zel și insuflețire românească frații din acest centru bănățean. Nu pot a vă descrie prin fir electric toate impresiunile din ziua sosirei mele, ci mă voiu mărgini a vă da o icoană fidelă despre toate câte s'au petrecut până în momentul de față, rămânând, ca după amiazi să vă raportez despre decursul ședinței de azi. Iată dar pe scurt ce s'a petrecut:

Joi seara la orele 10 au sosit aici cu mare întârziere membrii comitetului Societății pentru crearea unui fond de teatru român, fiind primiți în mod călduros de către Românii oravițeni. La intrarea în fruntașa comună *Oravița română*, membrii comitetului au fost întâmpinați de o mulțime mare de popor în frunte cu cele două societăți corale românești din localitate. Membrii comitetului au fost salutați într'un discurs avântat de protopopul gr. cat. *Poruțiu*. In absența vice-presidentului V. Onițiu, care a fost împiedecat să ia parte la adunarea din ăst an a societății, a răspuns d-lui protopop Poruțiu, membrul comitetului, deputatul V. Goldiș, mulțumind celor eșiți spre întâmpinare pentru primirea entusiastă. S'a format apoi un imposant cortegiu în frunte cu numeroși purtători de torțe, care a percurs între bubuituri de treascuri Oravița română, a cărei edificii erau frumos iluminate, până în Oravița montană, unde — deși târziu — s'a ținut seara de cunoștință. Animație mare. Discursuri nu s'au rostit.

Eri, Vineri, s'a ținut în ambele biserici române câte un serviciu divin solemn. In biserica gr. cat. a oficiat protopopul *Poruțiu*, iar în cea gr. or. protopopul *Givulescu* din Radna cu mare asistență. Corurile au cântat în ambele biserici răspunsurile liturgice.

La oarele 11 s'a deschis adunarea generală de deputatul V. *Goldiș*, care a introdus în mod elocvent discursul trimis de vice-președintele societății V. Onițiu, și citit de d-l Dr. Dionisie *Stoica*, redactorul »Gazetei de Duminecă" din Șimleu. După cetirea discursului, care a fost primit cu vii aplauze, d-l Dr. Petru *Cornea* a salutat societatea pentru fond de teatru în numele „Asociațiunei", iar d-l adv. Dr. Mihaiu *Gropșian* în numele Românilor din Oravița. Ambilor oratori le a mulțumit dep. V. Goldiș. După alegerea comisiunilor obicinuite și resolvarea agendelor primei ședințe d-l Dr. Valeriu *Branisce* a cetit o interesantă conferință despre *„Musica și dansul poporului român în secolii 16 și 17"*.

La oarele 1½ *banchet* cu peste 200 tacâmuri. Au toastat deputatul *Goldiș* pentru Maj. Sa Monarhul, protopopul gr. or. din loc *Popovici* pentru comitetul societății, Dr. *Vecerdea* pentru Românii din Oravița și Dr. I. *Blaga* pentru administrație.

După banchet a urmat o *petrecere poporală grandioasă.* S'au dansat de numeroase părechi de țărani și țărance jocuri originale bănățenești superbe, excelent executate în fața publicului și poporului imens, venit dela sate în pitorescul costum național. Impunători au fost îndeosebi țăranii în costumele lor originale. S'au premiat 9 costume.

Seara s'a dat un *mare concert* sub cerul liber de 7 coruri bănățene. S'a distins îndeosebi *corul dela Varadia*, care dispune și de o orchestră proprie. După concert serenadă. Dep. Goldiș a mulțumit într'un discurs entusiast.

Astăzi se ține ultima ședință. Referent este Dr. *Branisce*. Dl *Bănuțiu* va ține o conferință despre arta noastră. Pentru postul de președinte e candidat vicepreședintele *Onițiu*, pentru postul de vicepreședinte d-l Dr. *Dobrin*, iar ca membru nou în comitet d-l profesor *Precup* din Blaj. La adunarea de eri și la petrecere a luat parte multă lume din jur și Lugoș. Din depărtări mai mari mai puțini oaspeți. Au sosit numeroase telegrame. S'au inscris mai mulți membri noi. Timpul e favorabil.

*

Lăsăm să urmeze discursul vicepreședintelui ce ne-a sosit cu posta de azi.

Discurs de deschidere

al d-lui Virgil Onițiu, vicepreședinte al societății pentru fond de teatru român.

Onorată adunare generală!
Domnilor și doamnelor!

Urmărind cu luare aminte desvoltarea Societății pentru crearea unui fond de teatru român, care se întrunește în adunare generală azi în Oravița, ne vom convinge, că această Societate s'a născut și s'a desvoltat sub impulsul aceluiași neastâmpăr de grăbită înaintare cu urmările sale firești de crize grele, care se arată în lupta pentru existență a tuturor instituțiunilor noastre de cultură în veacul al XIX-lea.

Treziți la conștiința de sine și lămuriți asupra grozavei înapoieri a neamului față cu înaintarea culturală a apusului, — puținii noștri conducători după vremuri — căci mulțimea mare își continuă somnul înainte — au fost luați de vârtejul unui neastâmpăr, a unui impulz năvalnic de-a face să dispară prăpastia uriașă dintre starea în care ne aflam și dintre aceea a Europei culte, de-a repară prin inițiative și stăruințe entuziaste tot ceeace perdusem în »somnul cel de moarte«.

Este înălțător acest avânt de renaștere, care îndeamnă și însuflețește pe hecatoncheirii culturii noastre naționale de pe la mijlocul secolului trecut.

Neastâmpărul lor impulsiv, — fireste și cam pripit, — a inițiat multe m[...] frumoase și înălțătoare, care desc[...] perspective strălucite în viitor per[...] tazia lor învăpăiată, pentru spera[...] neîngrădite, — fiind însă isvorite [...] fletire fără destulă cumpenire [...] frâul realității, ele au rămas în [...] și pentru multă vreme »pia desideria«, dorințe deșarte. Vă amintesc numai avântul de însuflețire, care s'a cheltuit pentru crearea unui fond, din care să se înființeze o academie românească de drept în Ardeal, — o întreprindere, care după vr'o 20 de ani a trebuit să se părăsească cu desăvârșire, fiindcă erà cu neputință de realizat.

Astel toate societățile și întreprinderile noastre culturale de pe la mijlocul veacului trecut se pornesc cu mare avânt, cu nespusă însuflețire, cu învăpăiată nădejde în viitor și sunt încurajate la început de sprijinul tuturor.

Încetul cu încetul însă văpaia însuflețirii inițiale începe a se potoli, judecata cumpănită începe să între în acțiune și împreună cu ea: umbra ei nedespărțită, scepticismul. Nădejdile de ieri se destramă ca fulgii de nori la lumina soarelui și roiul nemulțumiților crește din zi înainte. Puținii conducători, cari păstrează încă ceva din căldura potolită a începutului, rămân izolați și ajung să se vadă față 'n față cu o tabără de nemulțumiți. In acest stadiu întreprinderea culturală stagnează, vegetând numai de pe o zi pe alta și perde văzând cu ochii tărâmul de sub picioare. Aceștia sunt anii ei de criză.

Și a fost o norocire adevărată pentru instituțiile noastre culturale, că în stagnarea produsă nu au eșit în definitiv biruitori scepticii, ceeace ar fi însemnat moartea lor, ci au rămas în totdeauna și mai departe la cârmă cei cu nădejde. Astfel crizele s'au trecut cu succes și în urma lor s'a produs o mare și salutară schimbare în vieața internă a acestor societăți și instituțiuni. Visătorii s'au mai lăsat de visuri și începură să judece și să cumpenească. Ei își coboară privirile dela stele la pământ, scrutează terenul înțelenit, pe care au să-l parcurgă, cu un cuvânt se îndrumează spre o muncă mai puțin luminoasă, mai puțin înălțătoare, dar mai cu folos: spre munca practică de pioniri. In locul flamurei cu devize de aur, care le fâlfâià în mâni până ieri, ei apucă sapa și ciocanul, în locul focurilor de artificiu, ei iau felinarul în mână, ca să dureze pas de pas drumul înaintării contenite dar sigure. Și dacă în munca aceasta dură și grea de destelenire a ogorului nu vor perde cu totul din sufletele lor sămânța de însuflețire, ce s'a sămânat fost din belșugul însuflețirii înaintașilor, dacă se vor ferecà cu platoșa îndelungatei răbdări și nu se vor clătina în credința tare, că munca lor — deși mai târziu — dar își va aveà rodul ei, — atunci — împreunând astfel trecutul cu prezentul, — vor aduce servicii reale pentru cultura neamului lor.

Nu mă voiu extinde aci, ca să arăt, cum toate societățile și instituțiile noastre culturale cu un trecut mai vechiu, în frunte cu »Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român«, au făcut această cale ajunsă tipică la noi. Mă mărginesc a urmări această cale numai în viața »Societății pentru fond de teatru român«, căutând să lămuresc, îndeosebi stadiul nostru actual de evoluțiune, pentruca știind cum stăm și până unde am ajuns — să ne putem înarmà cu acele mijloace de luptă și de apărare, care în acest stadiu al evoluțiunii noastre ni se impun mai cu deosebire.

Înființată la anul 1870 la inițiativa entuziastului nostru fost president Iosif Vulcan, Societatea noastră într'o vâlvătae de însuflețire câștigă în cel mai scurt timp inimile tuturor. Un teatru național, [...] edificiu mândru, cu o scenă largă [...] să se [...] zinte drame și [...] tive d[...] c[...] aranjează petreceri, teatru și concerte, cari varsă tot venitul lor net în fondul nou înființat, din care să se dureze templul Thaliei române!

E absolut cert, — ceeace mulți din cei de azi nu mai știu — că inițiatorii Societății noastre și însuflețiții ei sprijinitori dela început s'au gândit numai la acest ideal: să adune un fond, din care să dureze un templu măreț pentru Thalia română, adecă să *zidească* un teatru românesc!

Cine să se fi cugetat în acel avânt furtunos de însuflețire — sau dacă s'ar fi cugetat vr'unul, — cine i-ar fi luat în samă glasul perdut în zgomotul asurzitor al nădejdilor, — zic, cine s'ar fi cugetat la banalități ca aceste: Unde să înălțăm acest templu? Câte parale va reclamà înălțarea lui? Ce capitale se vor cere pentru montarea și administrarea lui, pentru înjghebarea și susținerea unei trupe corăspunzătoare? De unde vom găsi publicul, care să susțină acel teatru măcar în câte o stagiune de 8 luni pe an, dată fiind imobilitatea zidirei?

Ei, bine, nu s'a cugetat nimeni la toate acestea.

Însuflețirea — alimentată prin neînfrântul inițiator al Societății — s'a susținut cu o progresivă potolire timp de vr'o 12—17 ani. Iar când valurile entusiasmului rând pe rând s'au așezat și oamenii au început să și dea samă mai calm asupra mijloacelor și scopului urmărit, — rezultatul a fost o răcire generală și o înstrăinare de Societate. Incepură a se ridica glasuri în contra îndreptățirii de a fi a acestei societăți, care — se ziceà — deplasează un capital însemnat din avuția noastră națională, pentru un scop himeric sau cel puțin prea îndepărtat dacă nu chiar nerealisabil. Și apoi câte năcazuri și necesități culturale cu mult mai arzătoare avem noi — se ziceà, — pentru care ar fi o binefacere dacă s'ar puteà folosi de capitalul adunat de această societate fară rost. Și erau oameni, cari declarau pe față, că ar fi mai bine, ca societatea să se desființeze și averea ei să treacă la Asociațiunea transilvană.

In această strîmtorare, cu scop de-a salvà societatea noastră și de a-i justifica rostul de-a fi, — s'a ridicat mai întâiu glasul acelora, cari au urmărit cu dragoste avântul ei de până atunci, — și s'a cerut o nouă formulare a scopului ei, — mai corect: o altă explicare a literelor din statute, prin care să se justifice rostul ei de-a fi și datorința neamului de o o sprijini. Și am mulțumirea sufletească, de-a fi fost unul d[...]re cei dintâi, care într'un articul special — erà îmi pare la anul 1887 — am atras atenția Societății asupra acestui moment de a fi sau de a nu fi pentru ea, stăruind ca să lase chestia *»edificiului«* teatral pentru alte vremuri și deocamdată să stărue pentru realizarea *teatrului viu*, — pentru miez nu pentru găoace, pentru trupul însuflețit, nu pentru haina externă.

Idea a prins rădăcini în public. Dar factorii conducători nu se puteau împrietini cu ea. Tabăra nemulțumiților astfel creșteà. Vieața societății era amenințată a se stinge. Singurele licăriri de vieață ale ei: adunările generale, încetează. Nu se mai găsesc centre[...] cari [...] deschidă pe[...]

să existăm, — precum și de dorințele juste și executabile ce s'au ivit, — a părăsit încetul cu încetul în frunte cu venerabilul nostru fost president murii chinezești ai *»zidirii teatrului«* și după câțiva ani de tranziție, la 1903, anul unei epoce noue în vieața societății, s'au putut începe lucrările pregătitoare pentru înființarea viitorului teatru românesc, un teatru deocamdată nelegat de un local anumit și propriu, pribeag, ca și felul de traiu al neamurilor cari încep a se înfiripă, cu un cult al artei nu sub bolți arcuite pe columne încremenite în marmoră, ci — ca să zic așa — sub cerul liber!

Cu anul 1903 s'au început pentru Societatea pentru fond de teatru român anii muncii de pionir. Abia de 5 ani încoace am luat și noi în mână sapa și ciocanul, ca să durăm calea pentru viitorul teatru românesc.

Stadiul acesta al desvoltării noastre trebue să-l fixăm bine, ca să nu fim rău înțeleși în stăruința noastră și să nu ni-se ceară lucruri, a căror realizare, este reservată viitorului, ce ni-l vom croi prin sudoarea feții noastre.

Ce am făcut până acum în epoca aceasta din urmă?

Nu avem repertoriu pentru teatru, nu avem actori, ni-se perd cântecele naționale — ni-s'a strigat. Am publicat deci premii pentru piese originale potrivite, am făcut traduceri și localizări de piese din alte limbi și am înjghebat din ele o mică bibliotecă teatrală, care și face cursul ei de desvoltare. Am dat burse și ajutoare pentru tineri cu aptitudini pentru teatru și ne mândrim, că cu sprijinul nostru s'a făcut Zaharie Bârseanu aceea ce este și că cu ajutorul nostru va deveni d-l Aurel Bănuțiu aceea ce dorim cu toții să fie. Am premiat prima colecție de melodii originale de muzică poporală românească, făcându-i cu putință d-lui Tiberiu Brediceanu publicarea ei și ne-am îngrijit, ca colectarea de melodii să se continue în mod sistematic prin fonogratul brevetat și întocmit în special pentru astfel de colectări folklorice. Și pe lângă toate acestea am încurajat din cât am putut mișcarea teatrală a diletanților noștri, urmărindu-i an de an cu cea mai încordată atențiune.

Activitatea aceasta inițială în munca de pioniri ai teatrului viitor — începând cu anul proxim va trebui să crească și să se stabilească în mod definitiv, căpătând și mai multă unitate în mersul ei.

Ceeace am cercat de atâtea ori, pentru ce am cheltuit înzadar atâta stăruință: ca să angajăm toate centrele periferiale la conlucrare pentru scopurile urmărite de Societatea noastră, — *va începe* a se realiză de acum.

Prin angajarea unui director artistic al Societății noastre, om cu pregătire specială în de-ale teatrului, cu dragoste de muncă și cunoscător al relațiilor de pe la noi, — sperăm că ne va succede a reînvia treptat în tot mai multe centre românești interesul pentru teatru, organizând și întemeiând teatrul nostru de diletanți de azi și perfecționându-l prin exemplul viu și prin povețele pricepute ale noului nostru director artistic. Astfel sperăm a ne crește publicul pentru teatrul, care va să vină când vremea se va împlini.

În stadiul actual al evoluțiunii noastre ni-se impune deci *stăruință și îndelungă răbdare* în calea ce ne-am croit. Vor trece ani de zile și dacă vom munci cu încredere în viitor, atunci vom pregăti terenul în toate privințele pentru etapa proximă, care va fi un teatru ambulant cu o trupă de artiști de profesie. A cere azi dela noi înjghebarea acestei trupe, înseamnă a nu cunoaște chestiunea. Când ne vom fi pregătit repertoriul teatral necesar, când vom fi adunat un material bogat de muzică poporală, când ne vom fi format un public mare și bine pregătit pentru gustarea estetică a teatrului, și când vom dispune de mijloace bănești îndoite, atunci, numai atunci va fi sosit timpul înjghebării unei trupe de artiști de profesie.

Până atunci să nu se aștepte dela noi surprinderi, să nu ni-se ceară fâlfâiri de steaguri cu devize nouă, nici întreprinderi riscate puse în luminație bengalică. Mai cu samă că astfel de producții reclamă de obiceiu bani mulți, — iar noi ținem să nu cheltuim avutul nostru, ci folosind cu măsură venitele noastre, *să sporim an cu an frumosul capital adunat,* din care se va înființă *odată* teatrul național. E timpul să înțeleagă și cei ce ne judecă fără de a pune umărul la munca noastră, — că stăruința noastră fără de sgomot și fără de reclamă nu este trândăvie și că ne-am tras bine samă cu aceea ce vrem și mai cu samă cu aceea ce este *pentru acum bine* să vrem.

În credința că și D-Voastră, cari v'ați întrunit la această adunare generală, împărtășiți aceste vederi, cari nu sunt numai ale mele, ci ale întregului comitet și că ne veți da tot sprijinul ca să stăruim și mai departe în munca noastră de până acum și în direcția indicată de mine, — Vă salut cu dragoste frățească și declar adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român de deschisă.

O adunare poporală electorală este convocată pe mâne la Săliște. Vor lua cuvântul la adunare și deputații Dr. Vaida și Dr. Maniu.

Convenția austro-sârbă. Joi după amiazi s'au început în Viena conferințe cu raportorii speciali unguri sosiți aci, în cestiunea întrărei în vigoare a convenției cu Serbia. In cazul când conferințele se vor termina cu rezultate favorabile, lucru ce este de prevăzut, întrarea în vigoare a convenției va fi publicată îndată.

Proclamarea independenței Bulgariei. Știri sosite din Sofia la Paris spun că se așteaptă în curând din partea partidului naționalist o proclamație, prin care guvernul va fi silit să se pronunțe pentru sau contra proclamărei independenței. Această proclamație va apare încă înaintea convocării parlamentului turcesc.

Grecii împotriva Bulgarilor. Joi a avut loc la ministerul de externe din Atena o recepție diplomatică. Cu ocaziunea aceasta, ministrul de externe a protestat cu energie împotriva atrocităților, pe cari Bulgarii din Macedonia le comit împotriva Grecilor de acolo. Ministrul a arătat că elementul bulgăresc din Macedonia se poartă rău cu toate naționalitățile de acolo și a declarat că dacă lucrurile vor continua tot astfel, Grecii se vor vedea nevoiți să ia măsuri aspre pentru apărarea lor.

Tinerimea noastră.

(Studențimea.)

— Urmare. —

Tinărul universitar să nu se declare nici odată pentru partide sau direcțiuni politice, fiindcă spiritul său în privința asta e în formare și ca atare e supus la schimbări continue și i-s'ar imputa că-i fire schimbăcioasă, dacă ar sări dintr'o convingere într'alta. Politica militantă nu trebue să formeze ocupațiunea lui, dar în schimb să urmărească cu atențiune mersul politicei noastre în deosebi, cetind regulat ziare și informându-se detailat despre toate manifestațiunile politicei din patria noastră.

Orice faptă, care se pare mai neobicinuită din partea unui student, nu trebue lăudată prea mult, fiindcă ceeace face el în marginile puterilor sale nu-i altceva decât o datorie pretinsă, care la alte neamuri e ceva foarte obicinuit și natural. Fiecare tinăr să lucre din iubire și nu îmboldit de alții.

Apelul făcut la »cultii neamului și la bătrâni« de a împintena pe tineri la însuflețire și la împlinirea datoriei, î-mi pare nenatural. Ar fi vai de tineri și vai de acea însuflețire, care va porni din alte inimi și nu din îndemn propriu. Cum adecă? Acești tineri, cari abia eri s'au născut, astăzi trag de moarte? Trebue, să vie bătrânii, ca să mântue pe tineri de frigurile morții? Oare acești tineri viguroși, energici, plini de putere și de viață trebue să se razime pe corpurile plăpânde ale bătrânilor, pentruca nu cumva să se prăbușească? Și mai departe: Eu tinerul universitar, care ar trebui să fiu conștiu de vigoarea și chemarea sufletului meu, trebue să alerg la vr'unul din fruntașii noștrii, sau la Dl Iorga sau la altul și să-i rog, să-mi spună, ca să fiu Român bun, însuflețit și cult? Sau să-l rog să vie între noi, să cuvinteze, să verse tărie în sufletele noastre ofilite? Nu, o astfel de teză nu poate afla aprobare nici barem pe jumătate. Cuvântul bătrânilor e în cărțile lor, în cari scânteiază însuflețirea, lumina înțelepciunea, plânge durerea, râde bucuria, se desfășură patimile și se zugrăvesc caracterele. Cetească numai tinerii aceste cărți și nu vor mai avea capriciul de a cere dela bătrânii noștrii cuminți, ca să-și lase odihna bătrânețelor și să vie între ei, să-i însuflețească. Răsfoiască istoria, percurgă întreagă literatura noastră națională și încercările științifice ale bărbaților noștrii, discutându-le și interpretându-le în convenirile lor și se vor convinge, că au ascultat de fapt nesfârșitul șirag de conferință al tuturor bărbaților noștrii distinși.

Vor fi unii, cari își vor scuza ignoranța cu sărăcia. Proastă scuză. Insuflețirea și dragostea față de tot ce-i bun și nobil nu cunoaște un astfel de motiv. De altfel aproape fiecare grup de studenți dispune de câte o bibliotecă, care le stă la dispoziție. E lipsă numai de îndemn, iar acest îndemn nu poate veni din afară, ci trebue la tot cazul pornit din sânul tinerimei însăși. Chiar dacă ar veni vr'un bărbat cuminte între noi, cine știe, ba sunt convins că în mijlocul ignoranței de azi nu vor alerga mulți tineri să-l asculte. Unii dintre ei vor face ca Fernando din »Denisa« lui Alesandru Dumas fiul: vor simula, că nu știu pentru ce a venit respectivul conferentiar între ei, întocmai ca Fernando, care tăgăduia obraznic, că n'are cunoștință despre planul mamei sale. Și cine știe dacă în secota de virtuți, ce bântue printre noi, se va găsi vr'un virtuos, care să rostească revoltat că »minciuna-i pentru slugi!«

Să nu se creadă, cumva că toată munca și direcțiunea de viață ar consta în fixarea de programe. Acestea sunt niște puncte sau mai bine fătul unor bărbați, cari vreau, ca să țină în curent generația viitoare cu continuitatea logică a vieții curate și a cerințelor imperative ale unui neam. In privința asta e vădită însemnătatea programului, dar însuflețirea însași, dorul de muncă, dragostea pentru virtute n'o naște programul. Nu programul creează bărbații mari, ci aceștia creează programul. Cei cari au fixat în 1881 programul nostru național n'au fost creațiunile vr'unui program rece din vremuri trecute, ci au fost înșiși întruchiparea reală a dorințelor și idealelor neamului nostru. Să fim convinși dară, că nu punctele din programul, ce-l vom fixa va reînvia tinerimea noastră, ci munca cuminte, care nu cunoaște osteneli, va fi în stare, să îndrepteze această tinerime. Discutând mereu pe teme de programe și certându-ne pentru cutare punct, nu vom ajunge decât la îngrămădiri de teorii abstracte fără nici un rezultat real.

Convingere trebue, să-și facă fiecare student, că ajungând chiar la cariera sa nu-i bine în împrejurările de azi de a face politică ofensivă. O atitudine defenzivă e cea mai cuminte; în cadrele acesteia trebue lățită tot mai mult cultura în mijlocul poporului nostru, căci ajuns odată acest popor la o cultură adevărată și temeinică va rămânea pentru totdeauna al nostru. L. Andreef zice prin graiul unui erou din drama sa »Spre stele«, că el păstrează în sufletul său durerea întregei omenimi. Noi cerem mai puțin dela tinerimea noastră. Cerem, să pcarte în sufletul său numai durerea neamului nostru și vom fi multumiți. Caute, să lumineze numai poporul nostru și cu asta vor face destul. De-l vor trece însă cu vederea, de-l vor lăsa și mai departe în întunerec, vor dovedi că și ei se numără printre cei, cari îl esploatează, fiindcă nu-mi pot esplica altfel pe un om cult, care lasă pe ai săi în întunerec, decât ca pe *niște egoiști, cari vreau să esploateze necultura deaproapelui lor.*

In vremea vacanțelor să caute fiecare tânăr universitar de a întra în legături directe cu poporul, nizuind mai ales să lățească în mijlocul lui dragostea de carte și lățind mai ales prin cercul țăranilor ziarele noastre naționale, căci e o adevărată rușine, când știi că în satele

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Epilog

la serbările dela Șimleu ale Asociațiunei.

— Urmare. —

Împărat, cioroi, împărat, cioroi, împărat, cioroi.... știți ca la nunta ceaia din poveste.

Iarăși un cioroi.

Iarăș un artist.

Acesta nu se supără, ba chiar se va bucura dacă-l pomenim cu numele. Il chiamă Constantin *Calmuschi.* Face parte și e artist, din »trupa lui Bârsan«.

...junsese la Simleu cu — trupa. Știți, ...trală subvențion... de

Eu l-am mai ascultat de trei ori pe Calmuschi, la băile dela Sângiorz, dar bucuros l-aș fi ascultat până la miezul nopții și în acea seară la Șimleu. E o comoară de haz, băiatul. E o etnografie întreagă, o psihologie completă, în legea celuia. Puiul de țigan ca și dada, evreul în școală ca și evreul avansat de boccegiu, ginerile ca și soacra, tristeța hazlie ca și hazul trist, »filfizonul«, fetița cochetă, etc. etc. cu toți și cu toate se luptă talentul imitator al lui Calmuschi, cu cea mai mare ușurință, și cu cel mai deplin succes. (Un talent imitator îți inspiră oarecare teamă: vai, omul acesta mă vede până'n rărunchi).

Și nu numai în comicul acesta de tip e tare. Tot așa de tare, chiar grațios, e în comicul *naiv,* așa de popular în culturile mai vechi. Cum e bunăoară când se scapă tinerele călugărițe și tradează simpatia lor pentru mustețe. Așa de cu fineță, gingășie, și grație ca și Calmuschi numai un mare talent de artist poate interpreta ...omic superior. (Aci nu mai simțești ...istul pa'rcă râde cu tine, pu-

la mai zică cineva, că desbinarea culturală e neînsemnată la noi!

*

Acum din nou un împărat, va să zică un advocat. Unul dintre distinșii *fii* ai Sălagului. Putea începea în schița monografică și capitolul acestora.

Familia întreagă are apucături de dinastie.

Interesează mai mult distinsul fiu.

Acesta spunea în mai multe rânduri, cu o perfectă nonșalanță:

»Vorbesc așa, ca să mă înțeleagă oamenii noștri, iar nu păsărește«.

Intrebați odată pe distinsul fiu, ce folos a fost pentru dânsul ivirea pe scenă a unui »biet« Calmuschi? Adică, nu-l mai nici un întrebați. Lui poate îi ajunge arta ce-o fac »oamenii lui«.

*

Mă opresc aci, și mă gândesc: decât să iau pe rând toate figurile și culorile dintr'un caleidoscop, mai bine mă întorc și m'apuc s'arăt »cum poți fi mare artist și între români, etc. etc.« Sau, și decât asta mai bine: mă opresc de tot.

Veți fi poate surprinși: numai atâtea

...nt surprins și eu.

S. C. D.

Glume.

Intr'un oraș de provincie cineva întreabă pe un consilier comunal:

— Pentru ce strada d-voastră cea mai principală e așa de murdară?

— Pentru-că umblă lume multă pe ea.

— Foarte bine! Atunci de ce și celelalte străzi sunt tot atât de necurate?

— Adecă de ce le-am curăți, dacă nu umblă nimeni pe ele? — răspunde malițios d-l consilier comunal.

*

Să știi, dragă prietenă, că pentru ca să fi fericită în căsătorie sunt șase condițiuni indispensabile..

— Cari?

— Mai întâi, un bărbat cum se cade.

— Și celelalte cinci?

— Celelalte cinci: bani!

*

Ce dovedește soliditatea unei case comerciale?

— Ce zici de casa X et comp., e solidă, are capital?

— Nu cred să aibă capital: până acum n'a fugit nici un casier de acolo!

*

Doi scriitori vorbesc de igienă.

— Pe mine, zice unul, natura mă face vesel și spiritual.

— Și tu toate lucrurile ți-le-ai scris acasă între patru păreți... Păcat.

noastre străbat aşa de puţine ziare. La Slovaci de pildă — şi asta o ştiu sigur — în sate cu câte 600—800 de locuitori străbat cam 80—100 de ziare. Şi asta mai mult în urma propagandei studenţilor Slovaci. La noi în sate cu 2—3000 locuitori abia străbat 6—7 ziare. Deci în privinţa asta ar putea face cât se poate de mult. Ba pentru ca aceasta datorinţă precum şi altele să fie îndemnat, ca să şi-le implinească, ar trebui, ca în convorbirile lor organizate să se propună şi să se primească câte un *plan de acţiune* fixat pentru fiecare tânăr universitar, pe care să-l ducă la îndeplinire în vremea vacanţelor şi despre care să-şi dea fiecare samă înaintea organizaţiei tinerilor. Să fie obligat la asta. Şi cred, că de acest obligământ se vor achita mulţi presupunând să înţelege, că e atât de desvoltat simţământul moral în ei, încât să respecteze legile morale mai mult decât orice alte legi. Vor rămânea totuşi poate că destul de mulţi, cari nu se vor supune la hotărâri de felul ăsta, aceştia vor fi oamenii mici la suflet şi mari la patimi tot aşa de primejdioşi ca semidocţii şi cu înclinări urâte spre renegare. Aceasta însă n'are să dispereze pe cei buni, ci mai vârtos trebue să le agite ambiţia nobilă.

(Va urma).

Darea de seamă a dep. Dr. Alex. Vaida.

(Raport special al „Gaz. Trans.")

Valea Ampoiului liniştită şi tăcută străluceşte în lumina aurie a soarelui. Drumul de ţară se întinde ca un şarpe, încolăcindu-se pe la poalele dealuriior, sărind peste torente, urcând maluri, scoborând văi, pierzându-se departe prin desişuri de pădure. E mult de atunci, de când drumul a fost înfrăţit cu pământul. Legiunile romane i-au dat botezul de sânge. Şi ca frate bun, frate de sânge, a trăit zile senine şi zile de ruşine, mână în mână cu noi urmaşii ursitorilor lui. In fieşte-care vale zace închisă o aducere aminte, fieşte-care stâncă ştie povestea unui surâs sau povestea unei încruntări. Aici vorbeşte de îngenunchiare, de suferinţă, colo de răsbunare, de plată, aici de fără de legi, colo de bătaia lui Dumnezeu.

Sărmană vale a Ampoiului! Astăzi a îmbrăcat şi ea haină de sărbătoare. Representantul din casa ţării a ţinuturilor acestora istorice a venit să-şi dea seamă de activitatea sa. Toate inimile s'au deschis, surâsul tuturora pare că e mai vesel. Momentul revederei şterge povara mizeriilor nemăsurate.

Până acum representantul acestor plaiuri era vre-un mameluc strein de limbă, strein de suflet, vre-un favorit al puternicilor zilei, pentru care cercul electoral nu era decât vaca de muls voturi. Astăzi representantul celui mai vrednic cerc românesc este *Alexandru Vaida*.

Intâmpinarea deputatului n'a fost pompoasă, treascuri n'au răsunat, banderii nu l'au petrecut în fuga nebună a cailor. Alaiurile acestea nu se potrivesc nici cu firea noastră, nici cu situaţia noastră, pompa este poleiul deşertăciunei, dar a fost cu atât mai sinceră, curată, pornită din inimă de frate. A fost un românesc »Bine ai venit«, urmat de un tot atât de românesc »Bine v'am găsit«.

Sute de Români pacinici, împiedecaţi de a veni la Zlatna, în frunte cu conducătorii lor naturali, aşteptau prin dreptul satelor, presărate pe tot drumul dela Alba-Iulia şi până la Zlatna sosirea mult iubitului lor representant. Câteva vorbe schimbate în treacăt, nenumărate strigăte de »să trăiască« şi toţi rămâneau mulţumiţi. A fost o cale triumfală. D-nul Dr. Mihali, preşedintele de toţi iubit al clubului parlamentar îl însoţea pe representantul Ighiului la darea de seamă.

La Zlatna.

Tot ce era popor românesc în Zlatna şi jur era în picioare. Vrednicul conducător al acestui harnic popor e părintele gr. or. al Zlatnei, D-l *Beşa*.

Părintele Beşa stă singur în Zlatna. Ce cinste pentru el şi ce ruşine pentru toţi acei intelectuali din Zlatna, cari îşi murdăresc şi suflet şi onoare de dragul ochilor dulci ai celor dela cârmă. Aurul în foc se alege. Noroiul îl spală o ploaie bună. Trăim nişte vremuri în cari netrebnicia se premiază...

Preoţii şi învăţătorii dela sate stau alăturea de părintele Beşa cu suflet cinstit şi cu convingere nevândută. Onoare lor!

Adunarea de dare de seamă s'a ţinut în sala cea mare a ospătăriei comunale frumos decorată cu frunză verde. Preşedintele al adunării a fost aclamat cu mare însufleţire părintele *Beşa*. O comisie esmisă invită pe deputatul cercului la adunare. In mijlocul nesfârşitelor urale d-l Dr. Alexandru Vaida, asistat de d-l Dr. Teodor Mihali, întră în sala tixită de lume, urcă tribuna şi-şi începe discursul. (Discursul deputatului Vaida l'am publicat în n-rul nostru poporal. *Nota Red.*)

Preşedintele adunării părintele *Beşa* mulţumeşte în numele alegătorilor pentru darea de samă şi propune să se trimită Maj. Sale o telegramă omagială, ceeace se primeşte cu mare însufleţire.

Vorbirea deputatului Dr. T. Mihali.

In mijlocul unui entuziasm sincer urcă tribuna d-l deputat *Teodor Mihali*. Aduce felicitări din partea sa şi a alegătorilor săi din Ileanda mare adunării dela Zlatna şi zice: Sunt fericit de câte ori viu în mijlocul poporului. E singura ocazie, în care putem schimba vederi despre soartea noastră şi despre soartea ţării acesteia. Am hotărât ca în vederea votului universal să ţinem adunări, dând espresie voinţei noastre. Poate că sa va realiza speranţa noastră, căci deşi Maj. Sa voeşte introducerea votului universal, fel de fel de sfetnici îl informează fals, retac adevărul, iscodesc neadevăruri încercând să-i submineze intenţiile curate. Am merge noi înşine la treptele tronului, dar tronul e înconjurat de guvernul acestei ţări, prin care nu putem răsbi. Datoria noastră este să ne adunăm cât de des, să cerem, să strigăm. Copilului, care nu plânge, nu i-se dă de mâncare şi plângeri avem multe, doară, doară strigătele noastre vor străbate prin aier, veştile despre noi se vor răspândi peste tot rotogolul pământului şi vor ajunge şi la urechile celor chemaţi. Azi trebue să mergem înainte pe calea apucată. Vă mulţămesc că aţi venit aici în număr atât de impozant, să vă spuneţi durerile voastre. Luptele purtate au fost grele. Cu faţa deschisă şi sinceră am stat în parlament. Am respins ori ce oferte de ale guvernului, prin cari cercau în chip şiret să ne momească şi să ne abată dela calea luptei bărbăteşti. Vă întreb pe Voi. că oare sunteţi mulţămiţi cu starea voastră sau nu, căci de câte ori ne ridicăm glasul pentru suferinţele Voastre ni-se zice: az az àldott nép az jó, (Nu, nu, nu.) Ei nu vă cunosc pe voi, căci nici unul nu se învredniceşte să se coboare în mijlocul vostru. Constituţia ne dă dreptul de interpelare, iar interpelările în senzul legei trebuesc răspunse după un termin hotărât. Acolo sunt procesele verbale ale dietei, de unde se vede că interpelări făcute acum 8 ani de zile nici astăzi nu sunt răspunse. Iată cum se calcă în picioare drepturile parlamentare, iată cum se calcă în picioare constituţia.

Nu odată i-am spus ministrului preşedinte de păsurile noastre. Iar el mi-a răspuns: Eu singur nu pot face nimic. Chestiunea stă în puterea ministrului de resort. Am colindat apoi pe la ministrul de resort, iar acesta mi-a răspuns, că afacerea o poate aplana numai conziliul de miniştrii şi aşa mai departe.

Nu de mult m'am adresat ministrului de justiţie Günther, întrebându-l dacă nu s'ar putea oare ca de-odată cu tâlharii şi făcătorii de rele, cari se graţiază de Majestatea Sa din incidentul jubileului, să se graţieze şi întemniţaţii şi condamnaţii politici. Şi ştiţi ce mi-a răspuns înaltul ministru? *»Frate e imposibil.* **Bătrânul** *nu vrea să ştie nimic de astfel de lucruri«.*

M'am uitat lung la el surprins de atâta îndrăzneală zicându-i: »Naiv mai crezi, că sunt. S'ar putea oare ca Majestatea Sa să graţieze criminali ordinari întemniţaţi pentru *laesa* Majestate, iar pe bieţii noştri condamnaţi politici nu? E ridicul..«

In chipul acesta încearcă cei cari prin lege sunt chemaţi să poarte răspunderea actelor Domnitorului, să arunce răspunderea anomaliilor de felul acesta asupra capului încoronat însuşi.

Domnul Mihali trece apoi în revistă toate neajunsurile economice, toate piedecile puse în calea desvoltării noastre economice prin interpretarea nejustă şi forţată a legii, citează o sumedenie de cazuri practice, şi adevărul spuselor lui e în repeţite rânduri întărit prin nenumărate întreruperi de »aşa e«, »aşa e«, »aşa-i şi pe la noi« etc. etc. apoi continuă: Să vie Domnii miniştrii în mijlocul vostru să se convingă de adevărul spuselor noastre. Mă voiu închina, dacă se va adeveri că îndoielile lor sunt întemeiate. Dacă însă nu, au puterea în mână şi datoria lor ar fi să îndrepte lucrurile. Nu zecile de jandarmi trimise la adunările noastre, nu arma, ci credinţa religioasă susţinută de preoţi, ţine în frâu acest popor ca să poată fi guvernat. Deşi nu putem veni cu rezultate mari, dar fiţi convinşi că ceea ce în puterea noastră a stat, am şi facut, Cetiţi analele parlamentului şi veţi vedea lupta cea mare, lupta cea neşovăitoare, pe care am dus'o.

*

Urmează apoi părintele *Christea*, care în cuvinte bine simţite, mulţămeşte pentru darea de samă, şi propune o resoluţiune, în care se esprimă deputatului Vaida încrederea neclintită a alegătorilor. De asemenea se primeşte la propunerea d-lui *Fodorean* o moţiune cerându-se înarticularea votului universal nefalsificat şi arondarea justă şi proporţională a cercurilor electorale. Se mai decide înaintarea unei adrese în acest sens dietei.

Raportorul.

»Jung gewohnt, alt gethan« zice un proverb german, ceeace tradus pe româneşte înseamnă: »un obiceiu contras în tinereţe nu-l lasă omul la bătrâneţe«.

Aşa s'a întâmplat şi cu faimosul dipotăt Dr. *Şerban de Voila*, care de când bătându-şi joc de toată organizaţia noastră a primit să fie ales deputat în dietă, a început să încărunţească. Este destul de trist că ne vedem siliţi a constata, că în acest şir lung de ani, de când figurează în dietă, Şerban de Voila nu s'a făcut remarcabil decât numai printr'o purtare slabă naţională, ca să nu zicem de-adreptul antinaţională, dând un exemplu rău prin purtarea ambiguă, în doi peri, şi printr'o uşurinţă condamnabilă în toate cestiunile grave ale vieţii noastre naţionale. E dureros, că acest om a putut să încapă în clubul naţionalist din dietă şi să-şi practice obiceiurile slabe, sub mantaua acestui club, care durere, vedem că are o judecată atât de elastică în ce priveşte purtarea şi disciplina membrilor săi, căci la din contră trebuia să fie şters de mult din lista acestora un om fără principii şi fără conştiinţa răspunderii ca Dr. Şerban de Voila.

Cea mai nouă ispravă a acestei tipice figuri din era noastră decadentă a fost un toast, ce l'a ţinut zilele trecute la banchetul dat cu ocaziunea adunării generale a »Asociaţiunei« din Şimleu. A avut mai întâiu netactul şi răul gust de a face în acest toast politică, care este eschisă din cercul de activitate al »Asociaţiunei«. Al doilea a comis neghiobia, ca în contradicţie cu atitudinea prezentă a soţilor săi din clubul naţionalist, să vorbească despre »împăcarea« cu adversarii noştri naţionali. Ce şi cine l'a autorizat să o facă? Ori doară a voit să dovedească, că el, Dr. Şerban de Voila, este unul din acei deputaţi, zişi naţionalişti, despre cari a afirmat Dr. Emil Babeş, că conglăsuesc cu dânsul şi-l sprijinesc pe sub mână?

Ori din ce punct de vedere am privi lucrul, vom trebui să ajungem la rezultatul, că slabă treabă face deputatul Şerban, când se ilustreaza cu toasturi cu totul intempestive, ce pot contribui numai la desorientarea şi mai mare a publicului nostru atât de mult maltratat de nişte oameni inconştii de ceeace fac, ori lipsiţi de conştiinţă şi leaiitate faţă de cauza poporului. Până când să dureze aceasta stare de lucruri abominabilă? Nu se gândesc deputaţii noştri naţionalişti, cei ce văd şi ştiu să aprecieze această debandadă, nu înţelege îndeosebi preşedintele lor Dr. Teodor Mihali, că pentru a face să apară neîndoioase asigurările sale despre armonia din clubul naţionalist, trebue chemaţi la ordine şi trataţi cum se cuvine oameni ca desnumitul deputat?

Am ţinut de o datorie publicistică şi naţională a lăsa să premeargă observările de mai sus curioasei şi caraghioasei rectificări, ce ne-o adresează d-l Dr. Şerban din incidentul amintit mai sus şi pe care o lăsăm să urmeze din cuvânt în cuvânt:

On. Redacţiune!

Referitor la toastul meu ţinut cu ocaziunea adunărei »Astrei« la Şimleu, care atât în ziarul D-voastră, cât şi în alte s'au interpretat în mod necorect, viu a Vă da următoarele deslusiri:

In toastul amintit nu am zis altceva, decât ceeace zic toţi Românii, că o bună înţelegere între noi şi Maghiari e de dorit. Apoi dacă e vorbă de împăcare, atunci nu noi, cari umblăm pe jos, avem să facem primul pas, ci ei, cari umblă călare; şi în speranţa aceasta am ridicat pocalul pentru fraţii maghiari.

Rugându-Vă a da loc acestei rectificări primiţi asecurarea stimei mele.

Dr. Şerban,
deputat.

STIRILE ZILEI.

— 16 August v.

Maj. Sa Monarchul — bolnav. Din Ischl se anunţa, că de Joi dimineaţa Maj. Sa Monarchul sufere de guturai şi tuse. Boala monarchului s'a manifestat printr'o uşoară tuse. Ştirea, că monarchul ar fi bolnav de Marţi, nu corăspunde adevărului. Marţi Maj. Sa a fost pe un timp splendid la vânătoare percurgând o parte din drum călare şi restul pe jos. Dela vânătoare, el s'a întors spre seară pe timp răcoros. Deşi încălzit de drum, monarchul a aşteptat totuşi societatea, care întârziase prin munţi, fără a-şi pune haina, pe care i-o adusese servitorul. Impăratul a făcut apoi drumul călare şi s'a întors cu trăsura la Ischl, unde a fost primit cu entuziasm de populaţie. Eri dimineaţă împăratul a vizitat pe principesa Alencon. Cu toate că Joi seara a tuşit, starea lui generală e favorabilă, aşa că medicul nu i-a interzis plimbarea.

Starea sanitară a regelui Carol. Din Sinaia se anunţă, că profesorul Dr. Norden din Viena a sosit alaltăeri la Sinaia, spre a examina pe regele Carol.

Cunanie. Iulia *Neagoe* şi Constantin *Dimian* ne anunţă căsătoria lor pe ziua de 24 August (6 Septemvrie) 1908 în Petrovasela, comitatul Torontalului. Sân-Ioan. — Breţcu.

Cine va fi moştenitorul tronului Turciei. Din Constantinopol se anunţă că după lungi tratative, tinerii turci au reuşit să realizeze o împăcare între sultan şi fratele său Reşand Efendi, moştenitorul tronului. Abdul Hamid l'a primit Joi în audienţă la ora 3 după amiazi. Reşand Efendi a sărutat mâna sultanului, care la rândul său a sărutat mâna prinţului moştenitor, spunându-i: — Dragă frate, să uităm mânia dintre noi şi să lucrăm pentru binele patriei!

Prin împăcarea aceasta, cestia succesiunei la tron este pe deplin elucidată. Sunt însă temeri, ca pretorienii din jurul sultanului să nu provoace o mişcare anticonstituţională. Printr'o scrisoare adresată comitetului tinerilor turci, prinţul Sabahedin sfătueşte comitetul din Constantinopol, ca să nu depună armele până nu va fi îndreptată garda sultanului. Trupele din garnizoana Constantinopolului sunt cu totul credincioase constituţiunei.

Anunţ. Cursurile „Şcoalei pentru economia şi industria de casă", susţinută de »Reuniunea femeilor române din Sibiiu«, se încep la 15 Septemvrie n. Instrucţiunea secţiunii economice cuprinde: *a)* învăţământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor şi legumelor, spălatul şi călcatul rufelor, confecţionarea rufelor, etc. (instructoară d-na Iulia Dancăş); *b)* învăţământ teoretic: economia de casă, contabilitatea, etc. Instrucţiunea secţiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu maşina, tors şi ţesut (instructoare d-şoarele Al. Ţieranu şi Virg. Podoabă). Informaţiuni se pot primi dela *comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu".*

Pentru masa studenţilor români din Braşov a contribuit d-l *Mihaiu Popoviciu*, suma de 100 cor.

Primească generosul donator cele mai sincere mulţumite. — *Direcţiunea gimn. gr. or. român.*

Un prânz regal la Carlsbad. Regele Eduard a sosit Joi la amiazi din Marienbad la Carlsbad şi a prânzit cu ambasadorul austriac la Londra, cu ministrul de externe rus Iswolski, cu marchizul Soveral ministrul Portugaliei la Londra şi cu câteva dame. Primul ministru francez, Clemenceau, care era învitat, s'a scuzat fiind indispus. După amiazi regele Angliei a făcut o plimbare cu trăsura împreună cu personagiile sus numite şi s'a reîntors la Marienbad la 5 şi 20 seara.

Cererea de graţiare a lui Stössel. — Din Petersburg se anunţă, că cu prilejul aniversărei naşterei ţareviciului, generalul Stössel, fostul apărător al portului Arthur, a adresat ţarului o cerere de graţiere. Se ştie, că Stössel se află în închisoarea Petru şi Pavel, condamnat pentru că ar fi predat Portul-Arthur, atunci când ar mai fi putut rezista multă vreme. Cererea de graţiare n'a fost înmânată direct de Stössel, ci de soţia sa, care în petiţiunea adresată ţarului, aminteşte cei 40 de ani slujiţi armatei de către soţul ei şi roagă pe ţar ca cu prilejul fericitei aniversări a naşterei ţareviciului, să-l graţieze de restul pedepsei. Ţarul a *respins* cererea de graţiere.

Grevă la căile ferate turceşti. Ziarele sârbesti anunţă, că funcţionarii căilor ferate

turceşti s'au pus în grevă. Circulaţiunea e cu totul întreruptă între Ueskueb şi Salonic. Mai multe sute de escursionişti sârbi, cari urmau să sosească eri la Belgrad, au fost nevoiţi să rămână la Salonic din cauza grevei.

Tinerimea studioasă din Bran invită la petrecerea de vară ce se va arangia Duminecă în 17 August st. v. (30 August st. n.) 1908, în sala »Hotelului Bran« (Mülbächer). Inceputul la 8 oare seara. Preţul de întrare la bunăvoinţa P. T. public. Venitul curat este destinat »Reuniunei femeilor române din Bran«. Contribuirile benevole peste taxa de întrare se primesc cu mulţămită şi se vor chita pe cale publică.

Păţania tenorului Burian. Din Marienbad se anunţă, că Duminecă seara s'a dat în teatrul de aici, o reprezentaţie festivă vagneriană, de către ansamblul trupei de operă dela Bayeruth. La sfârşitul reprezentaţiei, doi esecutori îşi făcură apariţia în loja artistului Burian, şi-i sechestrară ceasornicul şi giuvaericalele, pentru suma de 4000 coroane, pe care fusese condamnat s'o plătească teatrului din Graz pentru nerespectarea unui contract. Directorul operei mari din Viena, Weingartner, s'a declarat să plătească amenda lui Burian.

Telefonie fără fir. De curând s'a stabilit o legătură telegrafică fără fir între Turnu-Eifel-Casablanca şi Londra. Inventatorul telefoniei fără fir De Forest, tratează acum cu guvernul francez pentru aranjarea unei staţiuni telefonice fără fir între Paris şi New-York.

Tinerimea română din Veza invită la producţiunea declamatorită teatrală, ce se va ţinea în Blaj Duminecă în 30 Aug. st. n. în sala hotelului »Univers«. Venitul curat este destinat în favorul meseriaşilor din Blaj şi a orfanotrofiului.

Program: 1) »Balcanul şi Carpatul« de V. Alexandri, decl. de George Măglaş. 2) »Regina Ostrogoţilor«, de G. Goşbuc, decl. de Maria Turc. 3) »La oglindă«, de G. Coşbuc, decl. de Anica Păcurar. 4) »Despre beţie«, de M. Drăgan, trilog predat de Zachiu Ilea, George Măglaş şi A. Păcurariu. 5) »Mâţa cu clopot«, comedie într'un act, de I. Vulcan. După producţiune urmează joc.

Starea sanitară în satele din România care lasă mult de dorit preocupă acum nu numai pe direcţia serviciului sanitar (şi îndeosebi pe director), ci şi pe alţi oameni de bine. Pentru a se veni în ajutorul fie-cărui locuitor se înţelege că seviciul sanitar nu va putea dispune de un personal atât de număros, chiar cu noua reformă sanitară. Şi după cum orăşanul are prin situaţia lui materială, cultură, etc., putinţa să se folosească în orice clipă de ajutorul medical, tot aşa se cuvine ca săteanul să găsească în ori-ce clipă, măcar în cazurile mai puţin grave, un sfătuitor priceput. Condus de aceste consideraţiuni ministerul de instrucţiune publică a hotărât să dea acest rol învăţătorilor şi preoţilor. Şi spre acest sfârşit a hotărât, începând cu vara anului 1909, să ţină cursuri practice de medicină pentru preoţi şi învăţători la toate şcoalele normale din ţară (preparandii: Craiova, Câmpulung, Bucureşti, Buzău, Galaţi, Bârlad şi Iaşi.) — *M.*

Aviz! In senzul §. 11 din statute proprietarul acţiilor Nr. 3914, 4376, 5513, 5514, 5994 neachitând ratele restante s'a şters din cartea acţionarilor. *„Silvania"*, institut de credit şi economii.

38 de ani în prevenţie. Ziarul »Italie« publică un caz judiciar curios. Un băiat de 9 ani anume Piedro Piedri a ucis în 1870 pe un frate al său în vârstă de 8 ani. El a fost arestat atunci şi se află încă şi azi în prevenţie. Procesul a fost reluat în dese rânduri şi amânat în continuu, până când în cele din urmă copilul a fost cu desăvârşire uitat în prevenţie, unde se află şi azi în vârstă de 47 ani. El va apare acum din nou în fa a juraţilor.

In urma legei nouă de dare pe spirt se urcă preţul tuturor rachiurilor. Prin urmare şi preţul spirtului de vin (Franzbrantwein) a lui Brázai va fi dela 1 Septemvrie mai scump. Zace în interesul fiecărui să se aprovizioneze înainte de 1 Septemvrie. Spirtul Brázai se capătă pretutindeni.

Musică la promenadă. Musica oraşului va cânta mâne dim. la orele 11 la promenada de jos.

Un candidat de advocat cu praxă bună află aplicare durabilă pe lângă condiţiuni favorabile dela 1 Octomvrie a. c. în cancelaria subscrisului. — *Dr. Dionisie Roman*, advocat, Mediaş (Medgyes).

Cu 1 Septemvrie nou a. c. am lipsă de un candidat. A se adresa la Dr. Teodor Popescu, advocat Făgăraş.

Avis amatorilor de fotografie. Aparate de fotografie pentru salon şi voiaj recunoscute ca escelente, aparate moment portative neîntrecute precum şi tóte articolele necesare la fotografie, se capĕtă la firma A. Moll k. u. k. Hof-lieferant, Wien Ia Tuchlauben 9. Manufactura fotografică, fondată 1854 La cerere se trimite catalog ilustrat cu preţurĭ.

Cestiunea proclamării noului Sultan al Marocului preocupă în mod însemnat cercurile diplomatice. Ziarul »Le Temps« publică o notă spunând că guvernul frances şi spaniol au avut un schimb de vederi în ce priveşte proclamaţia de Sultan al lui Hafid la Tanger, şi de asemenea în privinţa măsurilor energice luate de către El Menebi şi El Guebbas. Instrucţiunile trimise de către autorităţile marocane din Tanger lasă speranţă că funcţionarea poliţiei organizată după actul din Algeciras nu va fi împiedecată. In orice caz, ordinea publică şi siguranţa europenilor în toate porturile şi în oraşele din interior cer ca primă condiţie ca autorităţile şi populaţiunea marocană să fie convinse de acordul complect al puterilor în ce priveşte păstrarea şi aplicarea actului de la Algeciras, care garantează interesele comune tuturor puterilor şi în acelaşi timp independenţa imperiului şerifian.

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei" se poate comanda direct sau prin librării cu preţul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria şi 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România şi străinătate.

Venitul curat ce va ruzulta din desfacerea ediţiei jubilare, a „Gazetei" *se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziariştilor români din Transilvania şi Ungaria.*

Varietăţi.

Ziarul londonez »*Westminster Gazette*« publică interesante date asupra capitalei regatului englez.

După ultimul recensământ ar fi de 6 milioane şi jumătate populaţia Londrei, care în fiecare an creşte cu câte 80,000 locuitori; la fiecare trei minute e câte o naştere şi la fiecare cinci minute un deces.

Sunt apoi în Londra mai mulţi Evrei decât în Palestina, mai mulţi Scotieni decât în Edimburg, mai mulţi Irlandezi decât în Belfast şi mai mulţi catolici decât la Roma.

Apoi 30% dintre locuitorii săi sunt cu desăvârşire lipsiţi de cele trebuitoare pentru trai (notaţi: al treilea locuitor n'are ce mânca), iar registrele poliţiei au înscris numele a 220,000 criminali de meserie.

In fiecare an se consumă în Londra 400,000 de boi; 1,500,000 berbeci, 8 milioane de stridii şi 500 milioane litri de bere. Unde sunt comori mai multe, acolo e foamete mai mare şi cum spune, şi bine spune, o cugetare a lui Tolstoi: mulţimea flămânzeşte, fiindcă unii mănâncă prea mult.

*

O englezoaică a înfiinţat de curând o şcoală de un soiu cu totul nou. Ea are scopul »de a face drăguţe pe femeile urâte şi ideale pe cele frumoase.« Şcoala e peste măsură cercetată de femei şi mai cu seamă de fete din toate păturile sociale — şi mai drăguţe şi mai aşa...

Aici se dau cursuri pentru privire, cursuri cari tinzând să deprindă pe elevă cu o privire mai distinsă. măresc preţul ochilor, de pe urma cărora pot urma foloase netăgăduite... Apoi elevele sunt obicinuite să dea nasurilor lor o vibraţie particulară, seducătoare, apoi mişcări ale buzelor etc. etc. Tot mişcări, cari tind s'o facă pe femeia frumoasă sau măcar să pară frumoasă.

După ce elevele au trecut prin toate cursurile speciale sunt admise la cursul mişcărilor de ansamblu...

Fericiţi vor fi bărbaţii, cari vor putea avea soţii din această înaltă şcoală, cari vor ştii să privească (chiar având nişte ochi sterşi) şi vor şti să-şi tremure nasul, fie el mare, fie cârn, fie strâmb etc. etc.!

Ce vor fi zicând însă de această academie de cochetărie femenistele, cari nu admit ca femeia să fie pentru bărbat o simplă jucărie şi pentru ea însă-şi un joc al vanităţii?..,

*

Englezii nu se mulţumesc cu puţin. Se ştie că societăţile lor de navigaţie au azi vapoare, cari întrec în iuţeală pe ale companiilor europene. Graţie greutăţii şi puterii lor se străbate oceanul Altantic dela coasta vestică a Angliei şi pănă la New-York în 3 zile.

Vapoarele »Mauritania« şi »Lusitania« au o lungime de 260 metri, lărgime de 30 metri şi o greutate de 30.000 tone.

Dar o companie engleză nu e mulţumită cu atât şi a proiectat construirea încă a câtorva vapoare, cari urmează să aibă lungimea mai mare de 330 metri (a treia parte din kilometru). Şi fiindcă marele port Liverpool n'are loc, noilor vase li-se va face loc în portul Southampton.

Pănă unde va ajunge omul în perfecţionarea mijloacelor de comunicaţie pe apă, dacă şi aerul (mai puţin sigur) se încearcă să-l străbată!... Putem spune că trăim timpurile, în cari ştiinţa face cele mai multe cuceriri.

M.

ULTIME ŞTIRI.

Oraviţa montană. 29 August. (*oarele 1.15 p. m.*) In şedinţa de astăzi punându-se la ordinea zilei alegerea preşedintelui, adunarea a aclamat preşedinte al societăţii pentru fond de teatru român pe d-l Dr. *Ioan Mihu* din Vinerea. Resultatul material este după raportul comisiunei pentru înscrierea noilor membrii de *peste şapte mii coroane.*

Viena, 29 August. Ziarul „Vaterland" află că archiducele *Francisc Ferdinand*, urmând unei învitări a Regelui şi Reginei României, va face cât mai curând o vizită *curţii române la Bucureşti.* Sosirea archiducelui în Bucureşti este fixată pe ziua de 5 Octomvrie a. c.

Viena, 29 August. Foile oficiale vor publica mâne ordonanţa întregului ministeriu, prin care tratatul comercial sârbesc se pune în vigoare începând cu ziua de 1 Sept. a. c.

Agram, 29 August. Pauza, ce domneşte încă acuma spre sfârşitul vacanţelor, o folosesc foile croate din Agram, spre a să năpusti cu atacuri violente în contra deputaţilor dalmatini, fiindcă în parlamentul din Viena aceştia se girează ca apărători ai coaliţiei croato-sârbeşti, iar acasă la ei în Dalmaţia lucră în senzul guvernului din Viena, spre a să asigura avantagii pentru ţeara lor.

Londra, 29 Aug. Bebel a adresat o scrisoare socialiştilor din Londra, zicând că refuzarea primirei unei vizite oficiale a lucrătorilor englezi în Berlin o consideră ca o manifestaţie de pace. Astfel de vizite sunt în genere superflue şi prejudiţioase.

Bibliografie.

Vasile C. Osvadă. „Băncile populare din România". Cu un adaus informativ. Preţul 1 coroană.

Mihai Eminescu. „*Poezii*", c'o notiţă biografică de Ioan Sandulescu. Ediţia II, complectată şi adăugită. Preţul 2 lei. Porto 10 bani.

Octavian Goga. „*Poezii*", premiate de Academie. In Biblioteca pentru toţi sub numărul 286 - 287. Preţu 60 bani. Porto 5 bani.

Haralamb Lecca. „Femeea Indărătnică", comedie în 5 acte, tradusă după Shakespeare. (In Biblioteca pentru toţi. No. 284, Preţul 30 bani. Porto 5 bani.

Ecaterina Colonel Steri d. „*Buna Menageră*". Carte de bucate practică, care conţine recete dela cele mai fine mâncări, prăjituri, gelatine, creme, conserve, dulceţuri, după bucătăria fină din România. Preţul cărţei e de 5 coroane, plus 30 bani porto.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce

Wällischhof,

sanatoriu aranjat — după sistemul Dr Lahmann — cu toate întocmirile modene ale therapiei fisicale şi dietetice; ½ oră depărtare dela Viena în regiune romantică şi sănătoasă. Posta şi telegraf: Maria-Enzensdorf bei Wen.

Cu desluşiri şi prospecte stă la disposiţie direcţiunea şi medicul şef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza

Din partea vicecomitelui comit. Brassó.

Nr. 8813/1908.

Concurs.

La postul de espeditor central precum şi la posturile de oficial şi cancelist, cari vor deveni eventual vacante prin întregirea postului în rândul prim amintit, excriu prin aceasta concurs şi provoc pe toţi aceia cari ar dori de a obţine oare-care dintre aceste posturi, ca pe lângă documentarea qualificaţiunei prescrise în § 1 şi § 19 art. I de lege 1883 a-şi înainta petiţiunile instruate conform legei şi adresate către ilustritatea sa d lui comite suprem al comitatului Brassó contele Sigismund Mikes subscrisului vicecomite cel mult până în **25 Septemvrie 1908**, deoarece acele petiţiuni ce vor sosi mai târziu nu se vor mai lua în considerare.

Acei indivizi cari deja au concurat la posturile de mai sus, pe baza concursului publicat în foaia oficioasă comitatensă nr. 31 din a. c. sunt dispensaţi de sub înaintarea unei nouă petiţiuni.

Suboficeri îndreptăţiţi la concurs pe baza legei deja, au a-şi înainta petiţiunile, pe lângă documentarea qualificaţiunei prescrise în §§ 1 şi 19 din art. de lege I din anul 1883, conform §-lui 12 art. de lege I . 1873.

Spre orientare notez că emolumentele împreunate cu postul de expeditor central şi oficial sunt de 2000 cor. salariu şi 490 cor. bani pentru quartir, iară cu postul de cancelist 1400 cor. salar şi 420 cor. bani pentru quartir.

Braşov, în 22 August 1908.

Augustin Jekelius m. p.,
vicecomite.

296,1—1.

Nr. 11966/1908.

Publicaţiune.

Se aduce la cunoştinţa publicului, că, în puterea conclusului luat în şedinţa reprezentaţei comunale din 24 Iunie 1908, — părţile de canale din „Şirul Fuiorului", „Strada Vămii", „Strada Lungă", „Strada de lături", „Strada furcilor", „Strada gării" începând dela „Strada furcilor" până în „Strada Porţii", „Strada dascălilor", „Livadia poştii" şi „Şirul livezilor" se pot lua în folosinţă.

Totdeodată provocăm — în sensul §-lui 22 din statutul canalizării — pe toţi proprietarii de case să-şi isprăvească canalizările lor private cel mai târziu până la finea lui Noemvrie a. c. şi să le lege de canalizarea [de adnexat făcută din partea oraşului, căci în cazul când legătura nu s'ar face la terminul prescris, acea legătură ar trebui să o facă oraşul pe spesele proprietarului de case sau de pământ, carele a întrelăsat de a o face, totdeodată oraşul ar fi silit a încassa spesele facerii acelei legături dimpreună cu un adaus de 5% — pe calea administrativă după modelul încassării dărilor publice.

Brassó, în 19 August 1908.

Magistratul orăşenesc.

299,1—2.

La numărul acesta se alătură un adaus de 2 pagini.